

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

מסורת הש"ס

(א) (כס"ח: שמה); (ב) (כס"ח: ג) כ"ח: (ג) (כס"ח: ד) כ"ח: (ד) (כס"ח: ט) ו"ח: ח"ט ש"ח כ"ח: (ה) ו"ח: ח"ט ש"ח כ"ח:.

לעיו רש"י

הירושלמי, חיל-אסקה (הנשים הפלוים את העבא ודואנים לסיסק צ"ח).

מאי שקדו. היך שני שקדו דמקטין לה הכא אי משום דלמך שמואל לעיל לית לן לזאתיה מינה לאמוראה אחרינא: וכן הפסכה ואילך. לקמן מפרש לה: ובשני לא יכנס. בשביל אותה סכנה ואין צריך לעקור בשבילה תקנת חכמים אלא יום אחד ויהיה טורח מיהת שני ימים צורכי סעודה: ואם מחמת האונס. לקמן מפרש: חללה. אם נישאה לרשונה היא מפורשת איתה ממנו לילי שבת: נהגו. בחמיה. סכנת נפשות היא ואת אמרת נהגו לכנס ביום שלישי אבל מיעקר רביעי לגמרי לא עקרו: ניעקרה. ויקטנו להם ימים אחרים: ולדרוש לכו דאונס שרי. דנבעלת באונס אינה נאסרת על בעלה דילפינן לקמן בפרק ד' (דף נ"א: מוה"א לא נתפסה) ולא לימסרו נפשיהו למיתה: איכא פרוצות. דחי מקליבין לכו עבדי בראון ונאסרות על בעליהן: ואיכא נמי כהנות. שנאסרות על בעליהן אף באונס ואינה מתקן נפשיהו למיתה דאשת ברתך שנאנסה אסורה לבעלה ולקמן בפרק ד' (שם) לפינן לא: וליעקרה. הואיל וזמנין דאיכא סכנה: בשלישי נמי אתי ובעיל. כיון דידיע התחילו לנהוג בשלישי: מספיקא לא עקר נפשיה. כיון דלאו קביעות גמור הוא על ידי תקנת צ"ד ספיקא היא לו אם יש עשויין היום צביר ולא עקר נפשיה לנא צביר: והא עקר נפשיה. משעת רובס נהגו: הכא מותר. לא גרסינן לכתחילה. והכי קא מתמה הכא מותר קתי דמשמע אם ימלך איש יחיד צבית דין ימירו לו אבל נהגו לא קתי: שר לנא בא לעיר. ויחטפו צורכי סעודה מאשר ימלאו: וחליף. לאחר רביעי: לעכב. עד יום רביעי של שבת הכא: בשלישי לכנס למה נמיר לו לקדום כל כך שלם יעריח כסעודה אלא יום אחד ומיעקרה תקנתא דשקרו: איספרווא דידים. חיל משרחיו המכנייט לו צורכי סעודה. בלשון געו הירש"י: ש: דמטיא. חתן שמת אביו בשני ואין יכול להמתין עד למחר שצריך להסבות את המת עד שיכנסו לחופה: ויונו מווג. צמיס שיהא ראוי לשחיה ושוב אינו מתקיים: אביו של חתן או אמה של כלה. דוקא נקט כן כורר מורה אסתר קרקע עולם והא דלא פרץ המס גילוי עריות היא דפשיטא ליה דאיכא לשנויי קרקע עולם היא ואין לה לנסור עגמה אבל לענין חילול השם לא היה נראה לו שיעיל טעם קרקע עולם ומשני קרקע עולם היא ואפילו חילול השם ליכא ונפרק מנות הלינה (שם קג. ו) דפרץ גבי יעל והא קמתהניא מעצירה ומשני טובתן של רשעים רעה היא אלל דליקיס שהטיל בה וזיהאמא ולא משני קרקע עולם היתה משום דהתם לא פרץ אמאי לא מסרה עגמה דהא לא היה רוצה להמיתה דלדרכה היה צריך שתמרהו אלא הכי פירושו והא מתהניא מעצירה למה משנחה הכתוב מנשים כהאל תבוך ודרשין צביר (דף כג: ושם) גדולה עבירה לשמה ממזוה שלל לשמה ופריך דיעל נמי הוה עבירה שלל לשמה דהא מתהניא מעצירה ומשני דלא מתהניא ועמה עבירה לשמה כדי להזיל את ישראל: בתולה הנשאת ברביעי תיבעא. לאו דוקא ברביעי מדפריך לקמן בשלישי נמי אתי ובעיל שאינו מתכוין אלא להגאקו אלא אגב דנקט לעיל שנשאת ברביעי מיהרג דהתם מקפידים על קביעות יום כדי להעבירם על דתם נקט ליה נמי הכא ברביעי: ולדרוש יהו דאונס שרי. אין לפרש דפריך הכי לדרוש כו' דשוב לא יהא סכנה אלא אונס ואמאי קאמר ומסכנה ואילך הוה ליה למימר ומן האונס יאילך דא"כ מאי משני משום פרוצות דהא אפילו לא דרשין להו דאונס שרי לא מסרי נפשיהו דדוקא לטעות אמרינן דמסרי נפשיהו ועוד וכי משום פרוצות יעחו לדרוג לטעות אלא הכי פירושו ולדרוש לכו דאונס סכנה וכיון דליכא סכנה אמאי לא מיחו בידם חכמים ומשני משום פרוצות לא מיחו בידם אי משום כהנות: ור"ה התם בשלישי נהגו ואמרינן בפי' בתרא דתענית (דף כו: מ"א) דלמך נהגו אורויי לא מורינן והכא בשני מותר לכתחלה ופי' הקונטרס דפירש נהגו רובא דעלמא והכא מותר יחידי ולא גרסינן לכתחלה אינו מיושב: א"ה דאתי וחליף ייעבב. פ"ה חליף לאחר ד' וליעכב עד יום ד' של שבת הכא וקשה לר"י דאם כן מאי משני לא צריכא דלמי וקבע אחי ליעכב חדש או חדשים עד שילך עד כן נראה לר"י שאם יתעכב כל יום ד' אין לו לעכב עד יום ד' אחר אלא יכנס בנ' והכי פריך אי אתי וחליף בנ' גופיה ליעכב עד דחליף ומשני דלמי וקבע כל יום ד': בשלישי מיהא יכנס. ולא צע' למימר דלמי שר הכנא בנ' דא"כ יכנס בנ': איספרווא דידיה בנ' אהא. אין לתמוה משום סעודה עקרין תקנתא דרבנן ב' ימים ומשום סכנה לא עקרין אלא יום אחד דבעילת הגמון שבת שרגיל לא ולבעול ואי עקרין על ימים אחד להסתחא אבל אונס שר לנא אינו אלא אקראי בעלמא: (ולעיל) תקנה דרבנן שקטי גוריה) לא עקרין. כי פריך לעיל ויעקרוה לא משני תקנה דרבנן מקמי גוריה) כו' דמשני הכא משום דלעיל פריך ויעקרוה וקבעו יום אחד כיון דלמי ויעקרוה ולא יהא אום יום קבוע שאם יקבעו יום אחד לא יחשו ולא מיעקרה תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קבוע אבל הכא שום יום קבוע: (ולעיל) א"ה הבי' בשלישי נמי אתי ובעיל. פ"ה יסאי אמרת בשלמא דמיעקרה דלמרי כחולה שנשאת בנ' מיהרג ואין מתכווין אלא להעבירם לא יחשו אם יעשו ביום ג' אלא אי אמרת משום בעילת הגמון כיון שמתכוין להנאחו בשלישי נמי אתי ובעיל: בעול

ובשני לא יכנס. פ"ה אפילו בשעת הסכנה דאין לעקור בשבילה תקנת חכמים אלא יום אחד וקשה לר"י דלמך לקמן מאי אונס אלימא הא דלמך הא דלמך התם קרי ליה כו' הוה ליה למיעקר שפי רישא לסיפא דקמי רישא הכסנה ואומר ריב"ז דמשום הכי לא פרץ ליה משום דאיכא לפרושי ואם מתמה האונס פירוש שיש סכנה אף ביום שלישי מותר לכנס בשני ונראה לר"י דמילתא בלגמי נפשה היא ולא איירי כסכנה ובשני לא יכנס הוא הדין בנ' אלא נקט בנ' משום דבעי למיתני ואם מתמה האונס מותר: ולדרוש יהו דאונס שרי. ו"ה והא אמרינן בפי' בן סורר ומורה (פסחא ע"ד. ושם) על כל עבירות יעבור ואל יהרג מן מעבודת כוכבים וג"ע וי"ד ומיך ר"ת דאין חיובן מיתה על בעלת מזרית דרמחמא אפקריה לורעיה דמזרית דכחיב יחוקאל (עו) חרמט סוקיס זרממט ומייתי כהיא דפרץ בנ' בן סורר ומורה (שם) הא אסתר פרהסא הואי ולא פרץ והא אסתר גילוי עריות הוא משמע דמשום עריות לא הוה מייביבא ומתן כן המיר ר"ת לנת ישראל שמהמה ונא עליה עובד כוכבים לקיימה לאותו עובד כוכבים שמתגבר דלא שייך למימר אחד לבעול ואחד לבעול כביאת מזרית דהיא כביאת צהמה ואין נראה לרבי"ז דהא ע"י ביאת עובד כוכבים נאסרה לבעלה דלמך הכא דאיכא פרוצות ופי' האשה שנתארמלה (לקמן טו: ושם) גבי האשה שנשכחה בין העובדי כוכבים אמרי' דבראון אסורה לבעלה ואמר נמי במגילה (דף ע"ו.) כאשר אבדתי אבדתי כאשר אבדתי מניית אבדתי מתן אלמא לגבי בעלה לא חשיבה בעילת מזרית כביאת צהמה והוא הדין לבעול אע"ג דאין זנות לכהנה ואין ביאת צהמה פוסלת ואוקרת דלמרי' בפי' הכא על יבמתו ויבמות (עו:) ביאת מזרית היא

תניא הרי שהיה פתו אשה וטבחיו טבחיו ירמי סוגו ונתן מים ע"ג כשר ופת אביו של חתן אן אבו של כלה כוכבים את התם לקדור ואת החתן ואת הכלה לחופה ויבעל בעילת סעודה ופירוש ונתן ז' ימי משחה ואח"כ נוגד ז' ימי אבילות וכל אותן הימים הוא יסן בין האנשים והוא ישנה בין הנשים. וכן מי שפירשה אשתו נדה ואין מונעים תפשיטין מן הכלה כל ל' פ"י כוכבים את זכר. האבילות כסמימות הגולל ויוב לא יוכל לנטפה עד שיעברו ז' ימי אבול. אלא כנס תחלה ואח"כ יקברו המת ויבין דחלה עליו חתמה והוא נכיה כבול שלא אירא אבילות וחלייל עליה. ונוגד ז' ימי המשחה תחלה ואח"כ ז' ימי האבילות וכל אותן הימים אינו מתיירא עמה שפא יבעול. ואבל אסור בתפשיט הנטה ואף בו ימי המשחה שוק אצלו כרגל ברבים של צעדה נוהג ואין מונעים זכר ואע"פ שהיא אבילה שלא התנתה על בעלה. ודוקא אביו של חתן הטורח בעצמי סעודה. ואמה של כלה הכנינה לה להשטיטין דליכא איניש דטוח להו. אבל איסכא לא:

ביאה וכי אפקריה רחמנא לורעיה הני מילי לענין דאין לו חיים וזרעו חשוב כרע כהמה ויש לומר דהכי פריך ולדרוש להו דאונס שרי לפי שהאשה היא קרקע עולם ולא עבדה מעשה כדמשני בפרק בן סורר ומורה אסתר קרקע עולם והא דלא פרץ המס גילוי עריות היא דפשיטא ליה דאיכא לשנויי קרקע עולם היא ואין לה לנסור עגמה אבל לענין חילול השם לא היה נראה לו שיעיל טעם קרקע עולם ומשני קרקע עולם היא ואפילו חילול השם ליכא ונפרק מנות הלינה (שם קג. ו) דפרץ גבי יעל והא קמתהניא מעצירה ומשני טובתן של רשעים רעה היא אלל דליקיס שהטיל בה וזיהאמא ולא משני קרקע עולם היתה משום דהתם לא פרץ אמאי לא מסרה עגמה דהא לא היה רוצה להמיתה דלדרכה היה צריך שתמרהו אלא הכי פירושו והא מתהניא מעצירה למה משנחה הכתוב מנשים כהאל תבוך ודרשין צביר (דף כג: ושם) גדולה עבירה לשמה ממזוה שלל לשמה ופריך דיעל נמי הוה עבירה שלל לשמה דהא מתהניא מעצירה ומשני דלא מתהניא ועמה עבירה לשמה כדי להזיל את ישראל: בתולה הנשאת ברביעי תיבעא. לאו דוקא ברביעי מדפריך לקמן בשלישי נמי אתי ובעיל שאינו מתכוין אלא להגאקו אלא אגב דנקט לעיל שנשאת ברביעי מיהרג דהתם מקפידים על קביעות יום כדי להעבירם על דתם נקט ליה נמי הכא ברביעי: ולדרוש יהו דאונס שרי. אין לפרש דפריך הכי לדרוש כו' דשוב לא יהא סכנה אלא אונס ואמאי קאמר ומסכנה ואילך הוה ליה למימר ומן האונס יאילך דא"כ מאי משני משום פרוצות דהא אפילו לא דרשין להו דאונס שרי לא מסרי נפשיהו דדוקא לטעות אמרינן דמסרי נפשיהו ועוד וכי משום פרוצות יעחו לדרוג לטעות אלא הכי פירושו ולדרוש לכו דאונס סכנה וכיון דליכא סכנה אמאי לא מיחו בידם חכמים ומשני משום פרוצות לא מיחו בידם אי משום כהנות: ור"ה התם בשלישי נהגו ואמרינן בפי' בתרא דתענית (דף כו: מ"א) דלמך נהגו אורויי לא מורינן והכא בשני מותר לכתחלה ופי' הקונטרס דפירש נהגו רובא דעלמא והכא מותר יחידי ולא גרסינן לכתחלה אינו מיושב: א"ה דאתי וחליף ייעבב. פ"ה חליף לאחר ד' וליעכב עד יום ד' של שבת הכא וקשה לר"י דאם כן מאי משני לא צריכא דלמי וקבע אחי ליעכב חדש או חדשים עד שילך עד כן נראה לר"י שאם יתעכב כל יום ד' אין לו לעכב עד יום ד' אחר אלא יכנס בנ' והכי פריך אי אתי וחליף בנ' גופיה ליעכב עד דחליף ומשני דלמי וקבע כל יום ד': בשלישי מיהא יכנס. ולא צע' למימר דלמי שר הכנא בנ' דא"כ יכנס בנ': איספרווא דידיה בנ' אהא. אין לתמוה משום סעודה עקרין תקנתא דרבנן ב' ימים ומשום סכנה לא עקרין אלא יום אחד דבעילת הגמון שבת שרגיל לא ולבעול ואי עקרין על ימים אחד להסתחא אבל אונס שר לנא אינו אלא אקראי בעלמא: (ולעיל) תקנה דרבנן שקטי גוריה) לא עקרין. כי פריך לעיל ויעקרוה לא משני תקנה דרבנן מקמי גוריה) כו' דמשני הכא משום דלעיל פריך ויעקרוה וקבעו יום אחד כיון דלמי ויעקרוה ולא יהא אום יום קבוע שאם יקבעו יום אחד לא יחשו ולא מיעקרה תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קבוע אבל הכא שום יום קבוע: (ולעיל) א"ה הבי' בשלישי נמי אתי ובעיל. פ"ה יסאי אמרת בשלמא דמיעקרה דלמרי כחולה שנשאת בנ' מיהרג ואין מתכווין אלא להעבירם לא יחשו אם יעשו ביום ג' אלא אי אמרת משום בעילת הגמון כיון שמתכוין להנאחו בשלישי נמי אתי ובעיל: בעול

דמטיא. חתן שמת אביו בשני ואין יכול להמתין עד למחר שצריך להסבות את המת עד שיכנסו לחופה: ויונו מווג. צמיס שיהא ראוי לשחיה ושוב אינו מתקיים: אביו של חתן או אמה של כלה. דוקא נקט כן כורר מורה אסתר קרקע עולם והא דלא פרץ המס גילוי עריות היא דפשיטא ליה דאיכא לשנויי קרקע עולם היא ואין לה לנסור עגמה אבל לענין חילול השם לא היה נראה לו שיעיל טעם קרקע עולם ומשני קרקע עולם היא ואפילו חילול השם ליכא ונפרק מנות הלינה (שם קג. ו) דפרץ גבי יעל והא קמתהניא מעצירה ומשני טובתן של רשעים רעה היא אלל דליקיס שהטיל בה וזיהאמא ולא משני קרקע עולם היתה משום דהתם לא פרץ אמאי לא מסרה עגמה דהא לא היה רוצה להמיתה דלדרכה היה צריך שתמרהו אלא הכי פירושו והא מתהניא מעצירה למה משנחה הכתוב מנשים כהאל תבוך ודרשין צביר (דף כג: ושם) גדולה עבירה לשמה ממזוה שלל לשמה ופריך דיעל נמי הוה עבירה שלל לשמה דהא מתהניא מעצירה ומשני דלא מתהניא ועמה עבירה לשמה כדי להזיל את ישראל: בתולה הנשאת ברביעי תיבעא. לאו דוקא ברביעי מדפריך לקמן בשלישי נמי אתי ובעיל שאינו מתכוין אלא להגאקו אלא אגב דנקט לעיל שנשאת ברביעי מיהרג דהתם מקפידים על קביעות יום כדי להעבירם על דתם נקט ליה נמי הכא ברביעי: ולדרוש יהו דאונס שרי. אין לפרש דפריך הכי לדרוש כו' דשוב לא יהא סכנה אלא אונס ואמאי קאמר ומסכנה ואילך הוה ליה למימר ומן האונס יאילך דא"כ מאי משני משום פרוצות דהא אפילו לא דרשין להו דאונס שרי לא מסרי נפשיהו דדוקא לטעות אמרינן דמסרי נפשיהו ועוד וכי משום פרוצות יעחו לדרוג לטעות אלא הכי פירושו ולדרוש לכו דאונס סכנה וכיון דליכא סכנה אמאי לא מיחו בידם חכמים ומשני משום פרוצות לא מיחו בידם אי משום כהנות: ור"ה התם בשלישי נהגו ואמרינן בפי' בתרא דתענית (דף כו: מ"א) דלמך נהגו אורויי לא מורינן והכא בשני מותר לכתחלה ופי' הקונטרס דפירש נהגו רובא דעלמא והכא מותר יחידי ולא גרסינן לכתחלה אינו מיושב: א"ה דאתי וחליף ייעבב. פ"ה חליף לאחר ד' וליעכב עד יום ד' של שבת הכא וקשה לר"י דאם כן מאי משני לא צריכא דלמי וקבע אחי ליעכב חדש או חדשים עד שילך עד כן נראה לר"י שאם יתעכב כל יום ד' אין לו לעכב עד יום ד' אחר אלא יכנס בנ' והכי פריך אי אתי וחליף בנ' גופיה ליעכב עד דחליף ומשני דלמי וקבע כל יום ד': בשלישי מיהא יכנס. ולא צע' למימר דלמי שר הכנא בנ' דא"כ יכנס בנ': איספרווא דידיה בנ' אהא. אין לתמוה משום סעודה עקרין תקנתא דרבנן ב' ימים ומשום סכנה לא עקרין אלא יום אחד דבעילת הגמון שבת שרגיל לא ולבעול ואי עקרין על ימים אחד להסתחא אבל אונס שר לנא אינו אלא אקראי בעלמא: (ולעיל) תקנה דרבנן שקטי גוריה) לא עקרין. כי פריך לעיל ויעקרוה לא משני תקנה דרבנן מקמי גוריה) כו' דמשני הכא משום דלעיל פריך ויעקרוה וקבעו יום אחד כיון דלמי ויעקרוה ולא יהא אום יום קבוע שאם יקבעו יום אחד לא יחשו ולא מיעקרה תקנתא דרבנן הואיל ויהא יום אחד קבוע אבל הכא שום יום קבוע: (ולעיל) א"ה הבי' בשלישי נמי אתי ובעיל. פ"ה יסאי אמרת בשלמא דמיעקרה דלמרי כחולה שנשאת בנ' מיהרג ואין מתכווין אלא להעבירם לא יחשו אם יעשו ביום ג' אלא אי אמרת משום בעילת הגמון כיון שמתכוין להנאחו בשלישי נמי אתי ובעיל: בעול